

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 12215/2022
06.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Прица, адвокат у ..., против туженог Града Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 955/22 од 12.05.2022. године, у седници одржаној 06.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 955/22 од 12.05.2022. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 429/20 од 22.12.2021. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца. Ставом другим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу на име накнаде за фактички експроприсано грађевинско земљиште исплати укупно 16.136.288,00 динара и то: за кат.парц. бр. .. у површини од 1031 м2 ЛН бр. .. КО Ветерник, за кат.парц. бр. .. у површини од 228 м2 ЛН бр. .. КО Ветерник, за кат.парц. бр. .. у површини од 105 м2 ЛН бр. .. КО Ветерник и за кат.парц. бр. .. у површини од 315/78 м2 ЛН бр. .. КО Ветерник. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца преко досуђеног износа од 16.136.288,00 динара до траженог износа од 26.788.212,00 динара. Ставом четвртим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 819.633,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 955/22 од 12.05.2022. године, ставом првим изреке, одбијене су жалбе парничних странака и потврђена је првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, 72/11... 18/20 и 10/23 – други закон), па је нашао да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а ни у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, при чему другостепена пресуда садржи оцену свих жалбених навода који су од одлучног значаја.

Према утврђеном чињеничном стању, деобом некадашње парцеле бр. .. КО Ветерник (површине 34552 м2) настале су парцеле .., .., .. и .. . Деобом парцеле .. (површине 9897 м2) настале су нове парцеле .., .., .. и .. . Деобом парцеле .. настале су нове парцеле .., .., .. и .. . Парцела .. укупне површине од 3924 м2 уписана у ЛН бр. .. КО Ветерник по начину коришћења је њива 2. класе, а по врсти земљишта у грађевинском подручју. Наведена парцела намењена је за јавну површину у 2202 м2 и Планом генералне регулације предвиђена је за формирање улице Део предметне парцеле у површини од 1998 м2 приведен је намени по фактичком стању и улази у састав наведене улице. Користи се као део саобраћајнице у ул. ..., док се остатак предметне парцеле, односно њен северозападни део користи као двориште. На делу парцеле који се користи као саобраћајница постоји асфалтни коловоз, бетонско бехатонске стазе за прилаз двориштима са северозападне стране. На наведеној парцели тужилац је сувласник са 4050/7848 идеална дела, те је парцела приведена намени спрам његовог сувласничког удела у површини од 1031 м2. Парцела .., површине 710 м2 уписана је у ЛН бр. .. КО Ветерник, као њива 2. класе земљишта у грађевинском подручју. Део ове парцеле у површини од 473 м2 је Планом генералне регулације места Ветерник од 16.06.2015. године предвиђен за јавне намене, улицу ..., док је преостали део предвиђен за пословање са становима. На делу предметне парцеле који је намењен за јавну површину према фактичком стању налази се асфалтни коловоз, бетонски платои и стазе, зелена површина и површина под туцаником. У природи наведена парцела је у површини у којој је планирана за јавну намену (473 м2) и фактички приведена планираној намени. На наведеној парцели тужилац је сувласник са 474/710 идеална дела, те је парцела приведена намени спрам његовог сувласничког удела у површини од 315,78 м2. Парцеле .. (настала деобом кат.парц бр. ..) и .. (настала деобом кат.парц бр. ..) уписане су у ЛН бр. .. КО Ветерник, као власништво тужиоца у целости по врсти земљиште у грађевинском подручју, а по начину коришћења њива 3. класе. Наведене парцеле су Планом генералне регулације места Ветерник предвиђене за заштитно зеленило, а по фактичком стању представљају неуређену зелену површину. Парцела .. је за зелену површину намењена и као таква се користи у површини од 228 м2, а парцела .. у површини од 105 м2.

Висина тржишне вредности предметних парцела утврђена је оценом налаза и мишљена вештака геодетске струке, датог и на основу процене Пореске управе, а која износи 9.052,00 динара/м2 за кат.парц. бр. .., .. и .., док тржишна вредност кат.парц. бр. .. износи 12.000,00 динара. Поступак експропријације за предметне парцеле није вођен, а тужиоцу није исплаћена накнада за фактички одузето земљиште.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су у смислу одредбе члана 58. Устава Републике Србије и члана 1. Протокола 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода усвојили тужбени захтев,

утврдили да је тужени стекао право јавне својине на предметној парцели и туженог обавезали да тужиоцу исплати новчану накнаду за предметне катастарске парцелу у обиму који је приведен намени, налазећи да се тужилац не може користити својим својинским овлашћењем на наведеним катастарским парцелама због извршене фактичке експропријације земљишта.

Неосновани су наводи и разлози ревизије туженог којима се правноснажна пресуда побија због погрешне примене материјалног права.

Одредбом члана 58. Устава Републике Србије, прописано је да се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона (став 1), да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може бити нижа од тржишне (став 2). Сагласно наведеном, дозвољено одузимање права својине које не представља повреду права на имовину постоји само када су кумулативно испуњена два услова: да је учињено у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може да буде нижа од тржишне.

Одредбом члана 2. став 6. Закона о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“, бр. 72/2009... 145/2014), који је био снази у време усвајања Плана генералне регулације насеља места Ветерник („Службени лист Града Новог Сада“, бр. 27/15 од 16.06.2015. године), прописано је да је површина јавне намене простор одређен планским документом за уређење или изградњу објеката јавне намене или јавних површина, за које је предвиђено утврђивање јавног интереса у складу са посебним законом (улице, тргови, паркови и друго).

Одредбом члана 10. став 2. Закона о јавној својини („Службени гласник Републике Србије“, бр. 72/11... 105/2014), прописано је да се добрима у општој употреби у јавној својини, сматрају оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су, као такве, одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, прузи или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази и друго), а ставом 10. истог члана, добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев путева другог реда који су у својини аутономне покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (који нису део аутопута или државног пута првог и другог реда) и тргова и јавних површина који су у својини јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

У конкретном случају спорно земљиште, означено као кат.парц. бр. .. уписана у ЛН бр. .. КО Ветерник на којој је тужилац сувласник (4050/7848 идеална дела), као и кат.парц. бр. .. уписана у ЛН бр. .. КО Ветерник на којој је тужилац сувласник (474/7010 идеална дела) планским актом је предвиђено за јавну површину – улицу и саобраћајницу (на начин ближе наведен у образложењу ове одлуке) коју користи неограничен број лица за јавни саобраћај и у природи јесте улица која има свој назив - ул. Парцеле .. и .. уписане су у ЛН бр. .. КО Ветерник су Планом генералне регулације места Ветерник предвиђене за заштитно зеленило, а по фактичком стању представљају неуређену зелену површину. Парцела .. је за зелену површину намењена и као таква се користи у површини од 228 м², а парцела .. у површини од 105 м². У ситуацији када земљиште планским актом јединице локалне самоуправе буде одређено за улицу и заштитно саобраћајно зеленило, то земљиште од тог момента по сили закона постаје средство у јавној својини. Сходно томе, јединица локалне самоуправе има

обавезу да земљиште које је постало средство јавне својине изузме из поседа ранијег корисника и за то му исплати одговарајућу накнаду, а упише у јавне књиге своје право својине на истом.

Имајући у виду чињеницу да је предметно земљиште фактички приведено намени предвиђеној планским актом, с обзиром да се користи као улица – јавни пут у насељу који саобраћајно повезује делове насеља и заштитно саобраћајно зеленило (члан 2. тачка 12. и 38. Закона о јавним путевима) и на тај начин извршена је тзв. фактичка експропријација, која и настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни и други објекти у јавном интересу, иако не постоји решење о експропријацији земљишта, односно његовом изузимању из поседа, то је по оцени Врховног суда правилан закључак нижестепених судова да, када је земљиште фактички приведено намени у складу са планским актом и по сили закона постало јавна својина, тужилац као корисник тог земљишта не може трпети штетне последице зато што надлежни орган није спровео управни поступак и донео решење о експропријацији које би било основ за исплату новчане накнаде. Тужиоцу је тиме повређено право на имовину, па зато има право на тражену накнаду за фактички одузету имовину. Стога су правилно нижестепени судови применили материјално право када су туженог обавезали да тужиоцу исплати новчану накнаду због извршене фактичке експропријације земљишта (у висини одмреној према тржишној вредности утврђеној на основу налаза и мишљења судског вештака које је усаглашено са проценом Пореске управе), сходно члану 42. Закона о експропријацији.

Код утврђења да се предметне катастарске парцеле фактички користе делом као улица, а делом као заштитно саобраћајно зеленило, јер су улице јавно добро у општој употреби и у својини су јединице локалне самоуправе на чијој се територији налазе на основу члана 10. став 2. и 7. Закона о јавној својини, тужени је у обавези да тужиоцу исплати одговарајућу новчану накнаду. Зато су без утицаја ревизијски наводи да је у питању само доношење планског акта који не значи да је извршено депоседирање права власништва односно права коришћења.

Суд је ценио и остале наводе ревизије, али налази да исти нису од посебног значаја за доношење другачије одлуке.

О трошковима поступка одлучено је правилном применом чланова 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку.

Сходно изложеном, на основу члана 414. став 1. ЗПП Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић